

E faitauina foi Matua

Fesoasoani i lau tama i le – Fuaina o le vevela o le tau ma le taimi

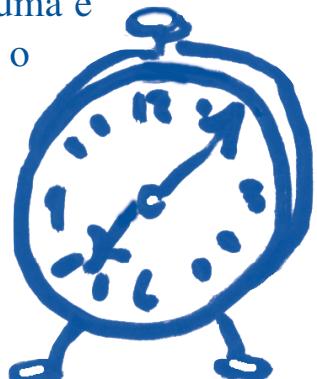
Mo tamaiti ina ia malamalama i le fuaina o le vavamamao, e tatau i a tatou ona faasino pe faapefea ona fai le fuaga faatino moni. E tatau foi ona faamalosia le gagana e sootauau ma le fuaina, i le talanoa lea e uiga i:

- mea e mafai ona tatou fuaina
- mea e mafai ona tatou faaaogaina e fua ai, ma le taimi mulimuli
- o iunite e faaaoga e fua a'i mea, pei o minute ma itula ma tikelí.

E faapefea ona a'oina e tamaiti le fuaina o le vevela o le tau ma le taimi?

E manaomia e tamaiti avanoa e faatususa ai mea e lua poo le sili atu foi ia malamalama ai i le fuaina. Ina ia malamalama i le vevela o le tau, e tatau ona latou faatususaina mea e lua e fua a'i le “vevela” poo le “malúlú” o se mea. E tatau ona latou vaai ma talanoa e uiga i le aafiaga o mea i le vevela o le tau atoa ai ma le auala tatou te fuaina ai le vevela o le tau.

I le amataga, o le a a'oina tamaiti e uiga i le taimi e auala atu i le faaaogaina o le gagana pei o *ananafi*, *le asó ma taeao* ma e auala i le faatususaina o le taimi e faaalu i le faiga o faagaiioiga. *E mafai ona pati faatolu ou lima a o e tog i le polo i le ea ma toe sapoina*. Mulimuli ane, o le a faitau e tamaiti le taimi i uati uma e lua – uati e tau mai ai le taimi sao-digital, uati e na o vae e lua ma fuainumera, analogue.

E faitauina foi Matua

O le a lau mea e mafai ona fai i le fale?

- Talanoa i mea tutupu i tulaga o taimi. Mo se faataitaiga, *Pe tusa o le tolu minute e kuka aile mea lea, na la e lava le taimi e faapata aii falaoa.*
- Vaai i ituaiga uati eseese i le fale. Fesili i lau tama e i ai vae ma itula poo se uati e tau sao mai le taimi.
- Sau lau tama e fesoasoani ia oe e seti le uati i le umukuka poo le uati e fafagu ai.
- Faamau mea tutupu faapitoa i luga o le kalena ma talanoa pe toe fia aso poo vaiaso o'o i ai.
- Matamata i taaloga ma tu'uga'a'au ma talanoa i taimi na ua ausia e tagata taaalo.
- Sue le faailoga “faaaoga i le aso lea” i pepa o mea'ai ma talanoa pe toe fia aso uma le aogá.
- Sau lau tama e fesoasoani e faitau le taimi faatulaga o pasi ma nofoaafi pe a faaaoga e outou poo le faitau o taimi taunuu ma toe o ai vaalele.
- Vaavaai i faailoga e paka ai ma talanoa i taimi e faasa ai pe a paka se taavale.
- Sau lau tama e fesoasoani i a oe e tuu le tupe sao i mita e paka ai ma talanoa pe toe fia le taimi o totoe e paka ai ae uma loa le mita.
- Faitau faatonuga i pusa mea'ai ma meainu ina ia iloa ai le malúlú e teu ai nei mea'ai.
- Fai i lau tama e teu ma tusi igoa e faaaoga ai le upu “faaaoga i le aso lea” i fasipovi poo mea'ai ua kuka na o le a faa'aisa.
- Talanoa i lau tama e uiga i le vevela o le tau e sui ai mea'ai ma meainu kukaina. *O le a le mea e tupu i le vai pe a tuu i le pusa aisa malúlú? Vaai poo le a le mea e tupu i le sukalaki pe a tuu i le falai a o vevela i luga o le ogaumu.*

E faitauina foi Matua

- Matamata faatasi i le tala o le tau ma talanoa e uiga i le vevela o le tau ua fai mai o le a o'o i ai. Fesili i lau tama poo le a le ofu e manao e ofu pe alu ma ave.
- Vaavaai i laau i lo outou pitonuu ma talanoa i suiga ona o le fesuia'i o tau.
- Sue mai ituaiga fua e fua ai le tau ma talanoa pe faapefea ona faaaogaina.
- Fua le mafanafana vevela o le vai taele i le tapu ae lei oso i ai lau tama. Talanoa i le vai pe a vevela tele, malúlú tele poo le sao lelei o le mafanafana e taele ai.
- Talanoa i mataupu taulesaogalemu e uiga i mea o le fale e ono vevela pei o le ogamu, auli poo le hita.
- Faasoa tusi e faavae i tulaga o le tau poo tau o le tausaga. Se mea tupu e lauiloa poo ni faafiafiaga, pei o le Kilisimasi, e mafai foi ona faatusatusa lenei lava mea i isi atunuu i le tau malúlú.